

СЕКЦІЯ:
ФІЛОСОФСЬКІ, СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ
ТА ПРАВОВІ ВИМІРИ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

О. Білик, А. Борисова

**МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ КУЛЬТУРИ
В КОНТЕКСТІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ**

О. Bilyk, A. Borysova

**INTERNATIONAL ACTIVITY OF KHARKIV STATE ACADEMY OF CULTURE
IN THE CONTEXT OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION**

В умовах сьогодення перед вищою освітою України, яка зазнає суттєвих трансформацій, постає нагальна проблема інтернаціоналізації, що передбачає як навчання іноземців та осіб без громадянства, так і розвиток міжнародної співпраці, участь ЗВО у міжнародних грантових проектах, залучення всіх учасників освітнього процесу до програм міжнародної академічної мобільності.

Стратегічний план діяльності Міністерства освіти і науки України до 2027 р. «Освіта переможців» містить пріоритет 7: Європейська інтеграція України у сферах освіти і науки, відповідно до якого «Особливу увагу варто звернути на залучення молоді й науковців до процесів, що відбуваються в ЄС, а також на заохочення участі українських установ у таких програмах ЄС, як Erasmus+ і Horizon Europe». Стратегічним планом також визначено, що активізація міжнародної співпраці українських закладів освіти дозволить їм зміцнити власний науковий потенціал та сприятиме підвищенню міжнародного іміджу України, успішності європейської інтеграції нашої країни, формуванню в молоді «таких суспільних цінностей, як демократія, права людини та верховенство права».

Міжнародна діяльність у Харківській державній академії культури відбувається відповідно до Стратегії інтернаціоналізації, якою передбачено «формування готовності приймати міжнародну співпрацю Академії як невід’ємну складову діяльності кожного структурного підрозділу» та визначено напрями діяльності ХДАК стосовно реалізації цієї Стратегії: міжнародна мобільність здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників і адміністративного персоналу; інтернаціоналізація та вдосконалення освітніх програм і цифрового навчання; стратегічне співробітництво, партнерство й нарощування потенціалу в доменах освіти, науки, практичної культурно-мистецької діяльності. Важливим аспектом інтернаціоналізації є навчання іноземців та осіб без громадянства за акредитованими спеціальностями й освітніми програмами. Тобто, інтернаціоналізація охоплює всі види діяльності ХДАК, а підготовка іноземних фахівців ведеться з 70-х років минулого століття. Перші іноземці розпочали навчання в Харківській державній академії культури (на той час інституті) ще в 1971 р. За період з 1971 по 2024 рр. у ХДАК здобули вищу освіту понад 700 іноземних громадян, які є представниками 70 країн світу.

Активізація міжнародної діяльності в ХДАК (на той час ХДК) розпочинається з 1991 р., тобто від здобуття незалежності України. Міжнародне співробітництво розпочалося у сфері бібліотечно-інформаційної освіти, що було пов’язано з суттєвими трансформаціями в діяльності бібліотечних установ щодо інформатизації їхньої

діяльності. Міжнародна діяльність на той час відбувалася в контексті входження бібліотечно-інформаційної сфери до європейських структур співпраці, участі в міжнародних конференціях, долучення до міжнародних бібліотечних проєктів. Важливим кроком щодо входження ХДАК до міжнародного академічного простору стало членство в 1993 р. в Європейській асоціації бібліотечно-інформаційної освіти та наукових досліджень (ЕВКЛІД), що допомогло науковцям ХДАК долучитися до спільних проєктів з міжнародними партнерами, взяти участь у розробці єдиної стратегії підготовки бібліотечно-інформаційних кадрів. Варто зауважити, що на той час (початок 90-х років ХХ ст.) ХДАК була єдиним закладом вищої освіти України, що долучився до цієї асоціації. Президент ЕВКЛІД доктор Оле Гарбо, ректор Вищої Королівської школи Данії, був обраний почесним професором ХДАК (на той час ХДІК). 1994-го р. ХДАК стала членом організації «БОБКАТССС» (Організація Європейської співдружності в галузі бібліотечної та інформаційної освіти). Це дозволило студентам та викладачам ХДАК взяти участь у симпозиумах, що проводила ця організація, налагодити співпрацю з провідними європейськими закладами вищої бібліотечно-інформаційної освіти, врахувати в освітній діяльності ХДАК провідний міжнародний досвід підготовки бібліотечних кадрів.

Участь у міжнародних організаціях створила умови для активізації міжнародної діяльності на початку ХХІ ст., участі в авторитетних міжнародних конференціях, симпозиумах, грантових проєктах та програмах. Так, 2000-го р. професор Н. Кушнаренко взяла участь у професійній програмі стажування Департаменту США «Бібліотечна справа та відкритий доступ до інформації в США», а професор Л. Філіпова стала учасницею програми “Regional Scholar Exchange Program” (Іллінойський університет, США).

Крім інформаційно-бібліотечної сфери, ХДАК розвивала міжнародну співпрацю в галузі мистецтва та менеджменту. Зокрема, співпраця з Вищою гуманітарно-економічною школою в м. Лодзь (Польща) та зі Школою економіки університету Роберта Гордона (м. Абердін, Великобританія) дозволила переглянути та оновити навчальні плани зі спеціальності «Менеджмент організацій».

Важливою подією міжнародного життя ХДАК стало підписання 16 вересня 2005 р. ректором ХДАК академіком В. Шейком Великої хартії університетів (Magna Charta Universitatum) у Болонському університеті (м. Болонья, Італія), що є засновником інтеграційного руху, відомого під назвою «Болонський процес». Це дозволило документам про освіту, виданим ХДАК, набути європейського та світового визнання, а здобувачам і науково-педагогічним працівникам стати активними учасниками європейського освітнього процесу.

У 20-ті роки ХХІ ст. продовжується активна діяльність щодо розвитку міжнародної співпраці Академії за різними напрямками. ХДАК взяла участь у якості партнерів у підготовці та поданні шести грантових проєктів за програмою «Еразмус+»; почала налагоджуватися співпраця щодо реалізації програм міжнародної академічної мобільності, зокрема з Відземським університетом прикладних наук (м. Валмієра, Латвія). Започатковано співпрацю зі Словенським товариством лаканівського психоаналізу, спільно з яким подано заявку на участь у міжнародному проєкті за програмою «Гранти ЄС» (EU Grants).

Реалізується активна співпраця з Університетом Гассан II Касабланка (Королівство Марокко), розроблено Концепцію створення в партнерському університеті Українсько-Марокканського культурного центру.

Завідувач кафедри фізичної культури та здоров'я Н. Цигановська є активним учасником партнерської співпраці з Польським товариством наук, (м. Грудзьондз, Польща).

2024 р. ХДАК приєдналася до глобальної мережі європейських закладів мистецької освіти «ELIA», платформа «UAx», завдяки якій відбувається інтеграція українських мистецьких закладів освіти до повноправного членства в ELIA. Приєднання до платформи «UAx» відкриває перед Академією можливості розбудови міжнародної співпраці через участь у створенні мережі сестринських шкіл, долучення до міжнародних ініціатив ELIA, якою є стипендіальна програма «UAx Abakanowicz Fellowship Program».

Важливим напрямом міжнародної співпраці ХДАК є інтернаціоналізація творчо-виконавської діяльності, що реалізується через участь творчих колективів та окремих виконавців ХДАК у міжнародних конкурсах та фестивалях, неодноразовими переможцями й лауреатами яких ставали представники Академії.

Іноземні випускники ХДАК обіймали високі адміністративні посади у своїх країнах. Зокрема, Теволде Стефанос був начальником відділу документів Національної університетської бібліотеки (м. Аддіс-Абеба, Ефіопія); громадяни Конго — Еленге Шан П'єр — був керівником культурного центру в м. Браззавіль (Конго), Дьєдене Майонго — директором Національної бібліотеки (Конго), громадянин В'єтнам Ву Кім Лон працював директором бібліотеки в Інституті мистецтв, громадянка Йорданії Аль Кусус Інаїр — директором бібліотеки університету в м. Карак (Йорданія).

Міжнародна діяльність Харківської державної академії культури має суттєво активізуватися відповідно до процесів модернізації вищої освіти, інтеграції України в міжнародний освітній простір. Серед завдань щодо процесів інтернаціоналізації першочерговими є активізація міжнародної академічної мобільності здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних, педагогічних та інших працівників ХДАК шляхом укладання міжнародних партнерських договорів і договорів академічної мобільності; розширення міжнародних зв'язків та збільшення контингенту іноземних здобувачів вищої освіти й слухачів підготовчого відділення; участь у проектах і програмах, спрямованих на входження ХДАК у світовий освітній простір.

Ю. Заклінська

АСПІРАНТУРА ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ КУЛЬТУРИ: ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ НАУКОВИХ КАДРІВ

Y. Zaklinska

POSTGRADUATE STUDIES AT KHARKIV STATE ACADEMY OF CULTURE: PROBLEMS OF TRAINING SCIENTIFIC PERSONNEL

Підготовка аспірантів є одним з основних напрямів наукової діяльності Академії. Аспірантура в Харківській державній академії культури функціонує з 1994 р. За 30 років її існування кваліфікацію підвищили близько 450 осіб, зокрема й іноземні громадяни з різних країн світу. Більшість аспірантів ХДАК захистила дисертації, здобувши наукові ступені кандидатів наук або докторів філософії. Нині